

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “รกุข — การรักษา”

คำว่า รกุข เป็นคำภาษาบาลี แปลว่า การรักษา, การดูแล มีความหมายกว้างขวาง หมายถึงการรักษา การดูแลในเรื่องทั่ว ๆ ไป รวมไปถึงอรรถที่ลึกซึ้งในทางธรรมด้วย คือการรักษาตนเองด้วยกุศลธรรม ดังข้อความจากพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“ถ้าบุคคลทราบว่า ตนเป็นที่รัก ก็พึงรักษาตนนั้น ให้เป็นอันรักษาด้วยดี, บัณฑิตพึงประทับ ประครองตน ตลอดยามทั้งสาม (ปฐมวัย, มัชฌิมวัย, ปัจฉิมวัย) ยามใดยามหนึ่ง”

ข้อความบางตอนจากอรรถกถา มีคำอธิบายไว้ว่า

ถ้าผู้เป็นภคหัตถ์ ไม่อาจทำกุศลได้ในปฐมวัย เพราะความเป็นผู้หมกมุ่นอยู่ในการเล่นไชร ในมัชฌิมวัย พึงเป็นผู้ไม่ประมาทบำเพ็ญกุศล, ถ้าในมัชฌิมวัย ยังต้องเลี้ยงบุตรและภรรยา ไม่อาจบำเพ็ญกุศลได้ไชร ในปัจฉิมวัย พึงบำเพ็ญกุศลให้ได้ ด้วยอาการแม้อย่างนี้ ตนย่อมเป็นอันเขาประทับประครองแล้วทีเดียว แต่เมื่อเขาไม่ทำอย่างนั้น ตนย่อมชื่อว่า ไม่เป็นที่รัก, ผู้หนึ่ง (เท่ากับ) ทำตนนั้นให้มีอภัยเป็นที่ไป ในเบื้องหน้าที่เดียว.

บุคคลใดก็ตามที่ประพฤติทุจริตทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ขณะนั้นเป็นการกระทำเหตุที่ไม่ดี เป็นอันตรายแล้วในขณะที่กระทำอกุศลกรรม ซึ่งจะเป็นเหตุทำให้ตนเองได้รับผลที่ไม่ดีในภายหน้า โดยที่ไม่มีใครทำให้เลย นอกจากกรรมของตนเองเท่านั้น เพราะเหตุว่าเวลาที่อกุศลกรรมให้ผลนั้น ถึงแม้ว่าจะมี บุคคลอื่นคอยคุ้มครองป้องกันรักษาเพื่อให้รอดพ้นจากอันตรายต่าง ๆ แต่อกุศลวิบากซึ่งเป็นการที่จะได้ รับความทุกข์ ความเดือดร้อน เพราะผลของอกุศลกรรมที่ตนเองได้กระทำแล้ว ก็ย่อมเกิดขึ้น, บุคคลที่ทำ อกุศลกรรม ชื่อว่าไม่รักตนเอง ไม่รักษาตนเอง เพราะได้กระทำแต่เหตุที่ไม่ดี ที่จะทำให้เกิดผลที่ไม่ดี แก่ตนเองในโอกาสข้างหน้า เมื่อถึงคราวที่กรรมจะให้ผล จะอยู่ที่ไหนก็ไม่สามารถรอดพ้นไปได้

ส่วนบุคคลผู้ที่ประพฤติสุจริตทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ เจริญกุศลประการต่าง ๆ ไม่ได้กระทำ สิ่งที่เป็นอันตรายกล่าวคือ อกุศลกรรมทั้งหลายให้กับตนเอง บุคคลประเภทนี้เป็นผู้รักตนเอง รักษาตนเอง อย่างแท้จริง คือรักษาด้วยกุศลธรรม รักษาด้วยการสะสมเหตุที่ดีที่จะให้ผลที่ดีในภายหน้า เนื่องจากว่า กุศลทั้งหลายให้ผลเป็นสุขเท่านั้น ไม่ใช่อยู่ที่การมีบุคคลมากมายมาแวดล้อมป้องกันรักษา เพราะถึงแม้ว่า จะไม่มีใครมาแวดล้อมปกป้องรักษาเลย แต่เมื่อกรรมดียังให้ผลอยู่ ก็ย่อมไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถที่จะมา ประทุษร้ายเบียดเบียนให้ได้รับความเดือดร้อนได้เลย และถ้าเป็นกุศลที่ประกอบด้วยปัญญาที่เป็นไปกับการ ระลึกรู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏในขณะนี้ ที่จะเป็เหตุทำให้ออกจากวัฏฏะ ก็คุ้มครองรักษาอย่าง สูงสุด คือสามารถทำให้พ้นจากกิเลสทั้งปวง ไม่ต้องมีการเวียนว่ายตายเกิดอีกในสังสารวัฏ

ดังนั้นจึงควรอย่างยิ่งที่จะรักตนเอง รักษาตนเอง ด้วยการประพฤติในสิ่งที่ดีงามในชีวิตประจำวัน เป็นผู้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลประการต่าง ๆ รวมถึงการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญ ปัญญา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับด้วย เพราะในที่สุดแล้วทุกคนก็ต้องละจากโลกนี้ไป ด้วยกันทั้งนั้น เกิดมาแล้วต้องตาย แต่ก่อนตายได้ประโยชน์อะไรจากการที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์? เรื่องเสียชีวิต (ตาย) จึงไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่เรื่องใหญ่คือ การเสียซึ่งคุณความดี เพราะฉะนั้นแล้ว ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงไม่ควรที่จะเสียโอกาสในการสะสมกุศลและฟังพระธรรมให้เข้าใจ ต่อไป.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๑๑๗๐๖]